የሰ/መ/ቁ. 43453

15/3/2002 ዓ.ም.

ዳኞች ፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

ሐጎስ ወልዱ

ሂሩት መለሰ

ታፈሠ ይርጋ

አልማው ወሌ

አመልካች ፡- አንበሳ የከተማ አውቶቡስ አገልግሎት ድርጅት ነ/ፈጅ ፋሲካ በለጠ

ተጠሪ ፡- 1. ወ/ሮ ዘነበወርቅ ከበደ
2. አቶ ኢብራሂም አብዱጃቢር
} ጠበቃ ይፍሩ ወ/ጻዲቅ

መዝገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ የተመለከተው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ የተጀመረው በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን የአሁን አመልካች በተጠሪዎችና በሥር 3ኛ ተከሣሽ ላይ በቀረበው ክስ የሠ.ቁ. 3-15306 የሆነውን የከተማ የሕዝብ ማመላለሻ አውቶቡስ ንብረትነቱ የ1ኛ እና 2ኛ ተከሣሾች የሆነ መኪና በ3ኛ ተከሣሽ አማካይነት ሲሽከረከር በፈጸመው ጥፋት በከሣሽ አውቶቡስ ላይ ጉዳት ደርሷል፡፡ ከሣሽ አውቶቡሱን ብር 43,392.55 ወጭ አድርጎ ከማሰራቱም በላይ መኪናው ለጥገና በመቆሙ ብር 68,742.52 ከሣሽ ገቢ ሳያገኝ ቀርቷል፡፡ በመሆኑም ተከሣሾች ባልተነጣጠለ ኃላፊነት ብር 112,149.67 ከነወለዱ እንዲከፍሉ ይወሰንልን በማለት ጠይቋል፡፡

2ኛ እና 3ኛ ተከሣሾች ቀርበው 1ኛ ተከሣሽ ከዚህ ዓለም በሞት መለየታቸውን ገልጸው አደጋው የደረሰው በ3ኛ ተከሣሽ ጥፋት ሳይሆን የከሣሽን መኪና ሲያሽከረክር የነበረው ሾፌር በፈፀመው ጥፋት ስለሆነ ክሱ ውድቅ ሊደረግ ይገባል፡፡ የተጠየቀውም የካሳ መጠን የተጋነነ ነው በማለት መልስ ሠጥተዋል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ 2ኛ እና 3ኛ ተከሣሾች /የአሁን ተጠሪዎች/ የተከሣሽ ከሣሽነት ክስ አቅርበው አደጋው የደረሰው የከሣሽን መኪና ሲያሽከረክር በነበረው ሹፌር ጥፋት ስለሆነ የእኛ ንብረት በሆነው የሠ.ቁ. 1-01766 መኪና ላይ ጉዳት የደረሰ ስለሆነ ለእጅ ዋጋ፣ ለመለዋወጫና የተቋረጠ ጥቅም በድምሩ ብር 16,900 የከሣሽ ተከሣሽ እንዲከፍል ይወሰንልን በማለት ጠይቀዋል፡፡

የከሣሽ ተከሣሽም ጉዳቱ የደረሰው በተከሣሽ ተከሣሾች ሹፌር ጥፋት ስለሆነ ካሣ የመክፈል ግዴታ የለብኝም በማለት መልስ ሠጥቷል፡፡

ፍ/ቤቱም የግራ ቀኙን ማስረጃ ከሠማ በኋላ ከሣሽ በማስረጃነት ያቀረበው የፖሊስ የምርመራ መዝገብ በአደጋው ቦታ በተነሳው ፕላን መሠረት ጥፋቱ የ3ኛ ተከሣሽ እንደሆነ ያስረዳል፡፡ በሌላ በኩል ተከሣሾች ያሰሚቸው ምስክሮች አደጋው የደረሰው የተከሣሾች መኪና በቆመበት የከሣሽ

መኪና መትቶ በመግጨቱ መሆኑን በቦታው ተገኝተው በዓይናቸው እንዳዩ ገልጸዋል። የከሣሽ ማስረጃ የፖሊስ ምርመራ ሪፖርት ከአደጋው በኋላ ከነበረው ሁኔታ የተዘጋጀ በመሆኑ እና የተከሣሾች ማስረጃ ደግሞ በቦታው የነበሩ ሰዎች ቃል ስለሆነ ፍ/ቤቱ በተከሣሾች ማስረጃ ላይ የበለጠ እምነት ጥሎ አደጋው የደረሰው የከሣሽን መኪና ሲያሽከረክር በነበረው ሾፌር ጥፋት ስለሆነ ከሣሽ ኃላፊ ነው ካለ በኋላ የካሳ ክፍያውን መርምሮ ተከሣሾች በአደጋው ምክንያት ብር 9,600 ጥቅም ተቋርጦብናል ቢሉም ይህንን የሚያስረዳ ማስረጃ አላቀረቡም ነገር ግን መኪናው የታክሲ አገልግሎት የሚሰጥ እንደመሆኑ መጠን ገቢ ሊቋረጥ እንደሚችል ስለሚታመን በርትዕ ብር 2,000 ሺህ እንዲከፍል ለእጅ ዋጋና ለመለዋወጫ የተከፈለን በተመለከተ ተከሣሾች ማስረጃ ያቀረቡ ስለሆነ ይህንኑ ጨምሮ በጠቅላላው ብር 10,300 ከወጭና ኪሣራ ጋር ከሣሽ ለ2ኛ እና 3ኛ ተከሣሾች እንዲከፍል ወስኗል። ከሣሽ በዚህ ውሣኔ ቅሬታ አድሮበት የይግባኝ ቅሬታውን ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርቦ ግራ ቀኙ ተከራክረው ፍ/ቤቱ የሥር ፍ/ቤት ውሣኔ ጉድለት የሌለው ነው በማለት አጽንቶታል።

የሰበር አቤቱታው የቀረበው ይህንኑ በመቃወም ሲሆን ይህም ችሎት አቤቱታውን መርምሮ 2ኛ ተጠሪ በትራፊክ ፖሊሱ ኘላን ላይ ጥፋታቸውን በማመን በሰነዱ ላይ በፈረመበት ሁኔታና የተሽከርካሪው ባለቤት ናቸው የተባሉትም ጥፋቱን በመቀበል በካሳው መጠን ላይ ከአመልካች ጋር ለመደራደር ጥያቄ ማቅረባቸው በተረጋገጠበት ሁኔታ ጥፋት የፈፀመው የአመልካች ሾፌር ነው ተብሎ መወሰኑ አግባብነቱ ለሰበር ቀርቦ ሊመረመር እንደሚገባው በማመኑ ተጠሪዎችን በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሯል።

በአጠቃላይ የክርክሩ ይዘት ከፍ ብሎ የተመለከተው ሲሆን አመልካች በተጠሪዎች ላይ ያቀረበው ክስ በሥር ፍ/ቤቶች ተቀባይነት ሳያገኝ የቀረው በአግባቡ ነው ወይንስ አይደለም የሚለውን ጭብጥ ጉዳዩን እንደሚከተለው መርምረናል።

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት አመልካች ያቀረበውን ክስ ውድቅ በማድረግ በተጠሪዎች በኩል የቀረበውን የተከሣሽ ከሣሽነት ክሱ ተቀብሎ ውሣኔ የሰጠው ከፍ ብሎ እንደተመለከተው ተጠሪዎች ያሰሟቸው ምስክሮች አደጋው የደረሰው የተጠሪዎች መኪና በቆመበት የአመልካች መኪና መጥቶ በመግጨቱ መሆኑን በቦታው ስለነበሩ በዓይናቸው እንዳዩ የገለጹ ስለሆነና በአመልካች በኩል የቀረበው የባለሙያ ሪፖርት የተጠሪዎችን መኪና ሲያሽከረክር የነበረው ሹፌር ጥፋት መፈጸሙን ቢያረጋግጥም የምስክሮቹ ቃል ይበልጥ ዕምነት የሚጣልበትና ክብደት የሚሰጠው ነው በሚል ምክንያት ነው።

በማስረጃ ዓይነቶች ክፍፍል የአንድን ፍሬ ነገር መኖር ወይም አለመኖር ለማስረዳት ሊቀርብ የሚችሉት ማስረጃዎች ቀጥተኛ ማስረጃ /direct evidence/ ወይም የአካባቢ ማስረጃዎች /circusmstantial evidence/ ተብለው፣ ሊመደቡ የሚችሉ ሲሆን ምስክሮች በስሜት ሕዋሳታቸው አማካይነት የተፈለገው ፍሬ ነገር መኖር ወይም አለመኖሩ እናውቃለን በማለት የሚሰጡት የምስክርነት ቃል ቀጥተኛ ማስረጃ ተብሎ ይወሰዳል። በሌላ በኩል ደግሞ የአካባቢ ማስረጃ የሌሎች ፍሬነገሮችን መኖር ወይም አለመኖር በማስረዳት ለክርክሩ ግምት መውሰጃ መሠረት የሆነውን ፍሬ ነገር መኖር ወይም አለመኖር በተዘዋዋሪ መንገድ ለማስረዳት የሚቀርብ ማስረጃ እንደሆነ በመስኩ ከዳበረው ሥነ ሕግ /Jurisprudence/ መገንዘብ ይቻላል።

አመልካች ክሱን ለማስረዳት ያቀረበው ማስረጃ አደጋው ከደረሰ በኋላ በአደጋው ሥፍራ በተገኘ ባለሙያ /ኤክስፐርት/ አማካይነት የተዘጋጀ የባለሙያ ሪፖርት ነው፡፡ የባለሙያ ሪፖርት የኤክስፐርት ማስረጃ ተብሎ ሊወሰድ የሚችል ሲሆን አንድ ኤክስፐርት የሚሰጠው ቃል በፍ/ቤት እንዲረጋገጥ የተፈለገውን ጉዳይ በቀጥታ አይቻለሁ ወይንም ጉዳዩ በቀጥታ ሊረጋገጥ የሚችልበት በማንኛውም የስሜት አካሎች አማካይነት ተረድቻለሁ በማለት ሳይሆን በሙያው ሊረጋገጡ የሚችሉትን ነገሮች ተመራምሮ ውጤቱን ወይም ግኝቱን የሚገልጽ ስለሆነ የኤክስፐርት ማስረጃ በአካባቢ ማስረጃ ሥር ሊመደብ እንደሚችል ከዳበረው ሥነ-ሕግ መረዳት ይቻላል፡፡ የኤክስፐርት ማስረጃም ለፍ/ቤት በቀረበ ጊዜ ፍ/ቤቱ ይህን ማስረጃ ሳይጠረጥረው ባለበት ሁኔታ የሚቀበለው ሣይሆን እንደማንኛውም ማስረጃ የሚመዘን ነው፡፡

የተጠሪዎች መኪና ቆሞ ባለበት በአመልካች መኪና የተገጨ ስለመሆኑ ተጠሪዎች የቆጠሯቸው ምስክሮች አረጋግጠዋል፡፡ በአመልካች በኩል የቀረበው የባለሙያ ሪፖርት ጥፋቱ የተጠሪዎችን መኪና ሲያሽከረክር በነበረው ሹፌር የተፈጸመ መሆኑ ቢረጋገጥም የባለሙያ ማስረጃ የኤክስፐርት ማስረጃ እንደመሆኑ መጠን ኤክስፐርቱ መጨረሻ ላይ የሚደርስበት መደምደሚያ /ግኝት/ ሙያዊ አስተያየት /opinion/ እንጂ ፍሬ ነገር /fact/ ሊሆን አይችልም፡፡ የኤክስፐርቱ የሚደርስበት የመጨረሻ አስተያየት ከሚኖረው ሙያዊ ዕውቀት አድማስ ከሚታገዝበት መሣሪያና ከመሳሰሉት ጋር የተሟላና ሙሉ ዕምነት የሚጣልበት ማስረጃ /conclusive evidence/ ሊሆን ስለማይችል በዓይን ምስክሮች የተነገረን ፍሬ ነገር ለማስተባበል የሚያበቃ አቅም አይኖረውም፡፡ ይህ ሰበር ችሎትም ቀደም ሲል በሰበር መ.ቁ. 14981 የኤክስፐርት ማስረጃ ሙሉ ዕምነት ሊጣልበት የሚችል ማስረጃ እንዳልሆነ የሕግ ትርጉም ሠጥቶበታል፡፡ ከዚህም ሌላ የኤክስፐርት ማስረጃ በማስረጃነት በቀረበ ጊዜ ይበልጥ ተቀባይነት የሚኖረው ከቀጥተኛ ማስረጃ ጋር በተጣጣመ ጊዜ እንጂ ቀጥተኛ ማስረጃውን በሚፃረር ጊዜ የበለጠ ክብደት የሚሰጠው ለቀጥተኛ ማስረጃው ስለሆነ የኤክስፐርት ማስረጃው ተቀባይነት ሊኖረው እንደማይችል መገንዘብ ስለሚቻል የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት በቀጥተኛው ማስረጃ ላይ ተመስርቶ ጥፋት የተፈጸመው የአመልካችን መኪና ሲያሽከረክር በነበረው ሹፌር አማካይነት ነው ሲል የደረሰበት መደምደሚያ ከማስረጃ አቀራረብ መሠረታዊ መርህ አኳያ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ለማለት አልተቻለም፡፡

በሌላ በኩልም የተጠሪዎች ሾፌር ጥፋተኛ በተደረገበት በባለሙያ አስተያየቱ ላይ ፈርሞ መገኘቱ እንደዚሁም ተጠሪዎች ይህንኑ ተቀብለው ለአመልካች ካሣ ለመክፈል ተደራድረው ነበር መባሉ የኤክስፐርት ማስረጃውን ከቀጥተኛ ማስረጃው የበለጠ ተቀባይነት ሊያደርገው ስለማይችል ውጤቱን ሊቀይረው የሚችል ሆኖ አላገኘነውም፡፡

<u>**ው ሣ ኔ**</u>

1. የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት በመ.ቁ. 08549 በ28/6/2000 ዓ.ም. የሰጠው ፍርድ እንደዚሁም የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 67409 በ8/3/2001 ዓ.ም. የሰጠውን ፍርድ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/ 348/1/ መሠረት አጽንተነዋል፡፡
2. ግራ ቀኙ ወጭና ኪሣራ ይቻቻሉ ብለናል፡፡
3. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

ጽ/ሽ